

מנהגי ת"ב סי' תקנ"ט

- א. ליל תשעה באב ויומו יושבים בבית הכנסת לארץ (שו"ע) ועיין באחרונים דמותר להניח תחתיו שק או כר קטן. וגם יוכל לישב על ספסל נמוך למי שקשה לו לישב על הארץ. (משנ"ב.)
- ב. מתפללים בנחת ודרך בכי כאבלים. וכן עושים בקריאת איכה (רמ"א) ויפסיק בין כל פסוק מעט ובין כל איכה יותר מעט ופסוק האחרון שבכל איכה אומר בקול רם. (מ"ב)
- ג. בשחרית משכימין קצת לבית הכנסת ואם עי"ז יגמרו קינות זמן הרבה קודם חצות טוב שלא להשכים כ"כ. (מ"ב) ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות. (רמ"א)
- ד. אין מדליקין נרות בלילה כ"א נר אחד לומר לאורו קינות ואיכה (שו"ע) ובמשנ"ב משום דכתיב במחשכים הושיבני וגו' ולפי מנהגינו שכל הקהל אומרים איכה בלחש עם החזן וגם קינות יש להדליק נר אחד בכל שכוונה שע"י הדחק יוכלו לומר.
- ה. (רמ"א) והולכים על הקברות מיד שהולכים מביהכ"נ. (משנ"ב) : קברות של ישראל כדי שיבקשו עלינו רחמים לומר שאנו חשובין כמתים וכ"ז היינו לילך לביה"ק ברחוק ד' אמות אבל לא על הקברות ממש אפילו קברי ישראל כי יש לחוש שיתדבקו בו החיצונים ויעויין (בבה"ט)
- ו. במדינתנו הוי מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה (תקנ"ו מ"ב)
- מיהו כל מלאכה שאין בה שיהוי שרי דאין מסיח דעתו בכך.
- ואחר חצות, אף שמותר לישא וליתן לא ימשוך בעסקיו כדי שלא יסיח דעתו מן האבילות.

מדברי רבותינו האחרונים

- וימעט אדם מכבודו והנאתו בת"ב בכל מה שאפשר. (רמ"א תקנ"ה)
- "שיהא יושב ושומם באבילות של ירושלים להתעסק ולהתאונן בבכי וקינות וכו'." [ביאה"ל סו"ס תקנ"ט]
- וכדאי הוא בית אלוקינו להצטער על חורבנו עכ"פ יום אחד בשנה. (משנ"ב סו"ס תקנ"ד)
- שאלו את ה' מתי יבנה את בית המקדש וענה יש דור שהוא מצפה לבנינו מיד אני בונה אותו.

שינה

ויש מי שנוהג לשכב בליל ת"ב מוטה על הארץ ומשים אבן תחת ראשו (שו"ע תקנ"ה ב') ובמשנ"ב ואם חלוש א"צ להחמיר בזה וישן על המטה.

וברמ"א ויש לאדם להצטער בענין משכבו בליל ת"ב שאם רגיל בב' כרים לא ישכב כי אם באחד ויש בני אדם משימים אבן תחת מראשותיהם זכר למה שנאמר ויקח מאבני המקום, שראה החורבן.

לילדים

נטילת ידים לארוחה.

- א. ילדים או חולה האוכלים לחם ביום כיפור או בתשעה באב, [וכן כהנים העולים לדוכן לעשות ברכת כהנים], נוטלים את כל היד ולא רק עד סוף קשרי האצבעות.
- ב. לא יתענגו במעדנים, וימהרו לשוב לביהכ"נ לומר קינות על חורבן בית המקדש ובית ישראל.
- ג. בברכת המזון לא אומרים נחם. לפני ובנה ירושלים.
- ד. במנחה מוסיפים לומר בברכת ירושלים נחם. הוספה זו היא גם לילדים שלא צמים.
- ה. במנחה מוסיפים לומר עננו ה' עננו. הוספה זו היא רק לצמים.

העינויים בתשעה באב:

אכילה ושתייה : לא אוכלים ולא שותים.

רחיצה : אסור לרחוץ שום דבר אפילו אצבע קטנה.

סיכה : אסור לסוך שמן או תמרוקים, על הגוף, מפני

שזהו יום של עינוי ולא של תענוגים.

נעילת הסנדל : אסור ללבוש נעלי עור.

ישנם מנהגים רבים בתשעה באב :

כפיית המטה : אסור לשבת במקום גבוה אלא רק על הארץ. ומי שהוא חלש מותר לו לשבת כר או שרפרף קטן.

גובה השרפרף : יש אומרים עד שלוש טפחים שהם 30

או 23 סנטימטר לכאורה בקטן אזלין בתר ידיה ולא שמענו על כך

מותר לישון על מטה גבוהה אבל אסור לשבת עליה.

איסור זה היות ואינו מצד הדין נוהגים בו מתחילת הלילה

עד חצות היום בלבד. אבל כל שאר האיסורין נוהגים גם

אחר הצהריים בלי שום הבדל.

תלמוד תורה : אסור לתלמוד תורה בתשעה באב מפני

שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב.

אם רוצים לדעת איזו הלכה מותר לשאול ועונים בקיצור

שאלת שלום : לא אומרים שלום או בוקר טוב בתשעה

באב.

נעילת הסנדל

בב"ח מחמיר לילך יחף לגמרי. [בה"ט תקנ"ד ס"ק י"א

מהמ"א]

טיוול

לא יטייל ערב תשעה באב. (רמ"א סוף תקנ"ג)

איסור שיחת חולין - שלא יפסקו מלדבר בענין החורבן

ולהתעורר באבלות מהשלה"ק (תקנ"ט מ"א במשנ"ב)

יום י'

כתב בשל"ה דהמתענים ביום י' יקראו איכה (שע"ת

תקנ"ז ב') ויאמרו נחם בערבית ושחרית דעשירי [שע"ת

תקנ"ח ב'] וכתב בא"ר דמב"ח משמע להחמיר כל היום

וכן ראוי לת"ח ופרושים.

מלאכה : בתשעה באב נוהגים במקומינו שלא לעשות

מלאכה :

מתחילת הלילה עד חצות היום אסור לעשות שום דבר

שעורך זמן – אבל מותר להדליק את האור ודברים כאלו

שאינם עורכים זמן, אז זה לא מפריע לו לחשוב על

החורבן

ואחרי חצות, אפילו שמותר לישא וליתן לא ימשוך

בעסקיו כדי שלא יסיח דעתו מן האבילות.

כדי שלא יבאו לעשות מלאכות לפני חצות מאריכין עם

הקינות עד מעט קודם חצות.

[פעם היה ילד ששאל למה אומרים קינות לאט? אז אמרו

לו א. שאם יאמר כל מילה ומילה ויראה מה שמסופר

בקינות זה בכלל לא לאט אלא מדי מהר. ב. על גלות כל

כך ארוכה צריך לבכות הרבה זמן.

ג. אין מנהג רק לומר את הקינות אלא יש גם מנהג

שיעסוק בקינות הרבה זמן, כי זו חובת היום וה' עובר

וסופר את הדמעות ואת הקינות של ישראל ומובטח לנו

שאם נרצה ה' יגאל אותנו.

וזה לא כמו דבר שנשבר שאין מה לבכות כי זה לא עוזר

כלום, אלא זה מה שבונה את בית המקדש.